

NOVADNIEKS

CETURTDIEN.
1990. gada 9. augustā

PREIĻU RAJONA LAIKRĀKSTS

Nr. 93 (6098)
Makst. J. Kop.

Atbilde Preiļu rajona sabiedrības pārstāvim

LATVIJAS KP PREIĻU RAJONA KOMITEJAS PIRMAJAM SEKRETĀRAM P. VARTMINSKIM

Šī gada 6. jūlijā laikrakstā «Sovetskaja Latvija» rubriķā «No Latvijas kompartijas CK pasta» bija ieveidojus man adresēta aiklātā vēstule, ko rajona sabiedrības uzdevumā bija parakstījis Latvijas KP Preiļu rajona komitejas pirmais sekretārs P. Vartminskis.

Aiklātās vēstules autors grib uzzīnāt, kas man ūdens ir Ļenīns. Viņš citē fragmentu no manas uzstāšanās Oktobra revolūcijas septiņdesmitās gadadienās priekšvakarā Preiļos 1987. gadā, kur bija teikts: «Ļenīns bija un būs mums goda, prāta un sirdsapziņas simbols. Un tas nevar noslēgties ar pieminekļa uzcelšanu. Vadotā idejas apgaismo celu, pa kuru mēs vairākies atbilstoši piešķirsim savām vērtībām. Mana uzstāšanās citēta rajona laikrakstā «Ļenīna Karogs» 1987. gada 7. novembrā numurā, kur vēstules autors to arī izlaistījis.

Es varu izteikt tikai savu V. I. Ļenīna personības subjektīvo uzīveri, savus secinājumus par viņa praktisko darbību un teorētisko manoforumu. V. I. Ļenīna darbu studējana man joti palīdzēja metodoloģiski, kad biju Latvijas kompartijas CK sekretārs, tā palīdz arī tagad. Bet tajā pat laikā es vienmēr jutu, ka pārāk bleza ietekuma kārtā neļauj saprast un izzināt pafleso Ļenīnu.

Šodien vispār joti daudz runā un strīdās par vēstures notikumiem, tajā skaitā arī vairāk nekā skarīgi jautājumi, kas saistīti ar V. I. Ļenīna dzīvi un darbību. Mūsdienās Padomju Savienībā aiklāti atzīst, ka V. I. Ļenīnam bija arī paflesi vājas viesas viņa mācībā, politikā un darbā. Es jums te nevaru aiklāt neko jaunu tajā plāksnē, ka Vissavienības

presē par Ļenīnu un vina darbību raksta patiešām daudz, bet autoru viedokli reizēm ir visai pretrunīgi.

No pēdējām publikācijām nāk prātā Georgija Sarksjanca raksts laikrakstā «Izvestīja» šī gada 23. aprīlī, bet jums es varu ieteikt vērei uzmanīgi izlasīt M. Gorbačova teikto viņa «Vārdā par Ļenīnu», kur uzsvērts, jo ātrāk mēs pārvārēsim Ļenīna vienkāršoto uzīveri, jo ātrāk sapratisim viņa lielumu un to, cik viņš ir mūsdienīgs un mums vajadzīgs. Kaut gan tas nemaz nav vienkārši, jo sāds vadotā tēls tiek veidojis gadu desmitiem un mērķiecīgi tika ieviests kādai noteiktai politikai un ideoloģijai.

Šodien, kad cilvēki vairs nebaidās izteikt savas domas un šaubas ne tikai šauri paziņu lokā, bet arī masu informācijas līdzekļos izvērza daudzus jautājumus: vai Ļenīns un viņa vadītā partija nav izturējusies vārdarbīgi pret Krievijas vēsturi, vai arī Ļenīns ir vairīgs tajās nelaimēs, ko piedzīvoja fauta, ja ir — tad cik daudz, un tā tālāk. Laika distance mums tagad jauj pārmest Ļenīnam to, ka viņš kļūdījās savos aprēķinos par pasaules revolūciju, par attīstību valstu proletariāta materiālā tehnisko palīdzību, var atrast vēl arī citas strīdīgas fēzes. Jautājumu ir joti daudz, acīmredzot, vēl arī lāpēc, ka agrāk nedrīkstēja pat padomēt par to, ka Ļenīnam savā laikā kaul kas varēja būt arī neskaidrs. Tika ignorēts fakti, ka preiļējā gadījumā savā politiskajā novēlējumā viņš būtu devis pavisam cītus akcentus. Ļenīns rakstīja, ka vajag baidīties ne tik daudz partijas sašķēršanas, cik proletariāta diktatūras pārdzīšanas birokrātiskajā diktatū-

rā, viena no boļševiku vadotu asīgānās diktatūras izveidošanās. Bet par saviem trūkumiem, par savas parījas un jaunās varas trūkumiem V. I. Ļenīns, starp citu, runāja ne reizi vien.

Es cenu Ļenīnu ne tikai par viņa spēju būt paškritiskam, bet arī par spēju izdarīt objektīvus slēdzienus, novērtēt parādības, kas saglabā aktualitāti arī mūsdienās. Ļenīns vienmēr ir balstījies uz realitāti: kompetenci vērtējis augstāk par piede-ribu pie valdošās partijas.

Kā atzīmēja M. Gorbačovs, Ļenīns bija kvēls ienādnieks, jebkādai nacionālai uzpūtībai un šovinistiskām izpausmēm. Lūk, kāpēc viņš varēja tās un skaidri noformulēt atbildi uz vēlāku jautājumiem, par kuru asās diskusijās strīdās mūsu reģiona dažādu virzienu politiski. Ļenīns dod skaidru atbildi uz jautājumu, kas šodien kļūvis par dažādu skaidrojumu objektu: kas tā tāda aneksija un kā noteikt, vai spēcīgākā puse nav izmantojusi savu spēku politikas argumentu. Ļenīniskajā dekrētā par mieru ir teikts: «Ja kaut kādu nācienu ar varu notur kādas zināmas valsts robežas, ja tai, neievērojot tās izteikto vēlēšanos, — vienlaik, vai šī vēlēšanās izteikta presē, fataus sapulcēs, partijas lēmumos vai ar sašutumu un sacelšanos pret nacionālo ieguvi, — netiek dotas tiesības, brīvi balsojot, pie kam, pievienotājas vai visoārstīprākās nācijas karaspēks tiek pilnīgi izvests, bez mazākās piesbiešanas izlemti jautājumu par šās nācijas valstiskās pastāvēšanas formām, tad tās pievienošana, ir aneksijs, tas ir, sagrabīšana un varmācība».

Es neatsakos no cienas pret V. I. Ļenīnu, ko esmu izrādījis pirms vairākiem gadiem. Es cenu viņa lielo spēju būt konsekvēntam i galam, energiju un principialitāti. Viņš man ir arī paraugs cilvēkam, kurš gatavs spēt izšķirošu un neatgriezenisku soli visgrūtākajā situācijā. Taču es neuzskatu, ka pret Ļenīna manoforumu vajadzētu izturēties kā pret gatavu recepciju krājumu visiem dzīves gadījumiem un savu nezināšanu vai nevēlēšanos slēpt aiz pseudoļenīniem spriedējumiem. Ļenīns juta antipātijas pret stereotipiem, tajā skaitā arī pret uzskatiem par savu mācību kā pret kaut ko «pabeigtu un neaizskaramu».

Kas attiecas uz varas orgānu rīcību uz vietām, tad to darbība, kā es to saprotu, jānovērtē pirmākārā konkrētās pilsētas, ciema valrajona iedzīvotājiem. Kā ābeces pāstiesība liekas noteikums, ka vietējai varai, ja tā ir zaudējusi vēlētāju uzīcību, tiek atņemti to deputātu mandāti, kuri ir sevi sakompromitējuši. Mūsdienās vietējo pašpārvaldes darbību neregule direktīvi norādījumi no augšas, kā arī vienpusīgi vienas vai otras partijas aicinājumi.

Gan Ļenīnam, gan viņa jaunradei mums ir jāpiešķir cita jēga, atbrivojoties no izkroplojumiem un slēdzienu kanonizācijas. Nav pieņemjami netikumiski, primitīvi mežģinājumi izsvītot V. I. Ļenīna vārdu no vēstures, kā vien tas neizpaustos un kur vien tas nenotiku.

Ar cenu

A. Gorbunovs

● Agrakos laikos pie Rušonas kolhoza mehāniskajam darbīcām gadījās redzēt iereibūšus virus. Uz motora vāka nolikta «boomba» bija neaizskarama. Dzērāji diktēja savus likumus. Taču tagad tajās pašās darbīcas un uz lauka — lietišķa atmosfēra, un viri, kaut noguruši, dara savu darāmo, daudzreiz pat stundas neskaitot. Kolhoza priekšsēdētājs Pēteris Sirica

izmaiņas skaidro ar materiālo stimulu un morālo atbalstu tiem, kas strādā. Tiem, kas nestrādā, ienākumi saruk. Priekšsēdētājs vēl piebilst, ka kolhozs panācis tādu stāvokli, ka var izdzīvot saviem spēkiem. Izdzīvot un vēl domāt par peļņu.

Galdnieku darbīcas Kastīre tiks uzstādīti darbgaldi, lai ražotu produkciju pār-

došanai. Kategorēdes kluba jautājums arī tiek risināts. Plastmasu iztrādājumu cehu gan baidās ierikot, jo blakus ezers.

Lai ekoloģiski tirs būtu Eikša ezers, likvidēs Kurmu fermu.

Jau 20. jūlijā rušonieši uzsāka aršanu ziemājiem. Nu uzsākta arī ziemas kviešu sejā un ražas novākšana,

◆ ATTELOS: labākie augsnēs apvērsēji ziemājiem — Peteris Skromans, Arvids Baško, Antons Kivlenieks; uz lauka — iecirkņa priekšnieks Jānis Rečs un priekšsēdētājs Pēteris Sirica.

J. Silicka foto

Lietišķa
atmosfera

REZONANSE

Mūsu laikrakstā 19. jūlijā LKP rajona komitejas otrs sekretārs P. Romanovs rakstē «Padomju Latvijai — 50» dalijs savās pārdomās un vēsturiskos apsvērumos sakarā ar to, ka «tuvojas vēsturiska diena mūsu republikas dzīvē — 50. gadskārtā kopš Latvijā atjaunota padomju varu». Šī raksta sakarā redakcijā pienāca divas vēstules.

Mēs zinām, kā bija

Biedri Romanovi Izlasījumi jūsu rakstu «Padomju Latvijai — 50».

Jūs esat vēl jauns, droši vien dzimis padomju varas gados, tāpēc tā rakstāt par 1940. — 1941. gadu Latvijā. Es gan tajā laikā biju 12 gadu vecs, un šie laiki uz visu mūžu iespiedušies man atmiņā. Ja jūs būtu to visu redzējis savām acīm un dzirdējis savām ausim, tad gan tā nerakstītu.

To visu mācīja skolā vēsturē, bet mēs zinām, kādā tā vēsture toreiz bija. Mēs vecākā pauudze zinām un varam Jums to pastātīt kā aculiecinieki. Jūs vadāties pēc tā laika statistikas datiem. Rakstāt par bezdarbu, bet tie paši bezdarbinieki, ja gribēja, varēja atraust darbu laukos, kur trūka darba roku. Tad — par vēlēšānām. «Latvijas Darba tautas bloķa uzvara. Saeimas vēlēšanās bija neapstrādāma (97.8 procenti). Vēlēšanu kampanā neesot iejaukušies Sarkanās Armijas pārstāvji...»

Pastāstīju par vēlēšanām Vārkavas pagasta «Zakšos». Nezinu, kā cītūr, bet te gan bija «iejaukušies» Sarkanās Armijas pārstāvji. Bija viens vīrs, kas ar garu «gimnastorku», siksnu pārpleciem, siksni karājas soma ar dokumentiem. Bija vēl divi vienkāršie zaldātini, kuriem galvās

bija tādas cepures kā «budjonovkas» ar sarkanu zvalgnzi.

Vīrsneks vadīja vēlēšanas. Ja kāds neieradās, tad bija pajūgs, kurā vienmēr iesēdās arī sarkanā armētis un devās pie tā, kurš negāja vēlēt. Be tādu jau nebija daudz, jo visi bija nobijušies, savā mūžā bija piedzīvojuši visu. Šīs pats vīrsneks mums, zēniem, iedeva tādas kā skrejlapas un lika uzlīmēt uz māju sienām, cejmālu stabiem. Lapeles bija rakstīts: «Za Rodinu, za Stalīnu, za mir-hleb» utt. Tad mēs ar skolas direktora dēlu sēdāmēs uz divritēnu un, ar vārtu kartupeļi uztrīpuši uz sienas vai stāba līmējām lapeles vīrsu.

Tad — par demonstrantiem. Labi atceros, kā mēs, visa skola, gājām uz Vārkavu. Tur bija demonstrācija. Sadzina apkārtējo skolu skolēnus, ari vecākus. Gājām ar sarkanu karogu, lozungeniem, kurus mums iedeva pagasta vīri. Viss bija krieviski. Dziesmas gan dziedājām latviski, lai gan tādas, kādās agrāk nebija dzirdējuši. Skolā iemācīja. Demonstrācijas laukos bija piesiesta nedemokrātiskas.

Tikai tagad mēs vēlējām demokrātiski, un ne ar padomju vāri, raksturigajiem 97.8 procentiem. Demonstrācijas ari tikai tagad ir demokrātiskas.

J. Vilcāns (Preilos)

Īpatnēja ir Romanova kunga skaitīšanas sistēma: ja Padomju Latvijas 50 gados ieskaitītu pat trīs vācu okupācijas gadus, tad pēc 4. maija Deklarācijas, kad atjaunota Latvijas Republika (ar kvalitatīvi citām padomēm), skaiti, kā gribi, tie dažā loti griežtie apļie gadiņi nu nekādi nesanāk. Tā teikt vēl vecā datu uzpūšanas indeve...

Ko jaunu (lasi — vecu) mums pavēsta Romanova kungs? Aplam vēl gribas kungam saskaņāt 1939. — 1940. gadā Latvijā «savdabīgu situāciju». Cienījamais anti-zinātniskuma pretinieks, palasiet tā laika presi un Jūs redzēsiet, cik stingri un godprātīgi toreizējā Latvijas valdība pildīja ar PSRS 1939. gada 5. oktobri noslēgtā (uzspilsto) līgumu, ievērojot stingru neutralitāti, dažreiz pat nokusējā vaj sniedza atturīgu informāciju par PSRS ne mitigājām provokācijām un spiedienu pret mazo valsti. Ja atceramies, ka jau 1939. gada 23. augustā starptautiskās tiesības brādājot, bija noslēgts krievu — vācu līgums ar sienēnu papildprotokolā paredzēto Polijas sadalīšanas un Baltijas okupācijas plānu, es brīnos par Stalīnu — Molotova klikes un Jūsu cinismu.

Okupācija vai revolūcija — tie tiešām ir divi dažādi skati uz vēsturi, starp kuriem atšķirība tajā, ka pirmsais ir noticis fakts, bet otrs — ilgais, melīgais viltus vēsturnieku un PSKP skats pasaules sabiedrības un pašmāju nobriedušo prātu acu aizmālešanai. Jāteic gan, vairumā visnotal neseikmīgai.

Uzskatu, ka Liepājas koncentrācijas nometnes piemīņējums rakstā ir vismaz nekorekts. Esmu pārliecināta, ka dzīves apstākļi tai «koncentrācijas nometne» bija daudz labāki nekā mūsu tautas vairumam visus pēckara gadus. Tā ir kārtējā «kārēsesiesiņa» liekulība. Pēc 1934. gada 15. maija Latvijā netika izdarīts neviens politisks nāvesods. Bet — lai atceramies miljonu bojāeju PSRS galasmašīnai!

Esmu pārliecināta, ka pašam A. Kirhensteīnam, vēl pie dzīvības esot būtu bezgala liels pārsteigums, uzzinot, ka vīna valdības darba programmas pamatā bijuši kaut kāda 1939. gada februāra Rīgas sarkanās saulīnas!

dokumenti. Beidziet tāču kustībāt Šo «lellu valdību», kuras priekšēdīs to vien darīja kā drebēja bailēs no čekas!

Jūs izvairāties no patiesības. Romanova kungs! Kas tas par 1940. gada jūnija revolucionāro pacēlumu, kā «sasniedza kulmināciju» tik mīstiski, ka Ulmanis vairs neredzēja citu izēju un «piekrīta padomju karaspēka ieņāšanai Latvijā»? Noklusēšana dažreiz ir slīktāka par meliem! Ja jau Ulmanis «piekrīta», tad tātu bija cēlonis. Un tā bija 16. jūnija Molotova nota — visas starptautiskās normas pārkāpjošas akts, kas pieprasīja Latvijas valdības nomainu.

Man, piemēram, nav zināms, kā «revolucionāri noskanotā Rīga sagaidīja Sarkanās Armijas dalas». Dokumenti, fotoattēli, protams, liecina par varenā melu mehānisma nevainojamu darbibu, bet «aculiecinieki». 50 gadus baudījuši sociālisma ikarojumus «spec...» — saprotams, skandētiem.

Romanova kungs pavēsta: «Tāču «nesnāuda» ari dažādu buržuāzisko partiju pārstāvji, kuri cīņoties, saglabāt savu kundzību, mēģināja izveidot buržuāzisku koalīcijas valdību.» Te nu jāteic, ka šī sūkstīšanās ir nepatiesība, no pirmā līdz pēdējam vārdam. Demokrātiski noskanoti cilvēki (kā Atis Keprīš, kam nācas gauži samaksāt par savu likumīgo iniciatīvu) gatavojās piedalīties vēlēšanās ar savu sarakstu. Kā cīvilizētās valstis. Nezinot, ka celā uz komunismu vēlēšanas ir izsmiekls un nigrāšanās par vēlētājiem.

Neesot konstatēts, ka Sarkanā Armija lejauskusies vēlēšanās. Pirkārt, ūs «vēlēšanas» varēja notikt tikai tāpēc, ka ieradās okupācijas karaspēks un, protams, par labu ūm okupācijas karaspēkam. Otrkārt, bija tikai viens bezalternatīvs saraksts. Tika modri uzmanīti un reģistrēti tie, kas izdarīja svītrojumu, val-

Kā adata ar diegu

Anna Nikitina, Jr cūkkope. Dzīvo un strādā kolhozā «Nākotne». Ja par vīnu būtu rakstīts pirms gadiem pieclem vai sešiem, tad galvenais uzvars būtu uz to, ka vīna ir teiksim komunistiskā darba triecienniece, sociālistiskā sacensības uzvarētāja un tā tālāk.

Nu cilvēkiem no acīm, no sirdim, no prāta nonemtas tādas

kā klapītes, kas redzēt domāt un just läva tikai vienā virziena — no sociālistiskās šodienas uz komunistisko rītdieni. Un tāpēc tagad loti bleži nomāc parāda sajūta, un, stāstot par labiem cilvēkiem, visvairāk gribas pāvestīt par vīnu pagātni. Jo valrāk tāpēc, kā agrāk tik ninošķīt nosnāktais «vīns tācu līzūtitais» ir pārvērties par tādu kā mōceklā oreolu «netaisnīgi represeitatis»...

Un tāpēc man loti gribējās pāstāstīt par Annas un Pētera Nikitīnu mūžu. Par vīnu mīlestību, kas dzima tur, tālajā Tomskā, par mīlestību, kas lpaši vieglas dienas nav piedzīvojuši arī šeit, Latvijā. Bet tagad par visu vēl kārtas.

Pie Annas braucam uz Ušacku fermu. Vīnai — lāpstā rokā un rok mazus grāvišus, lai nolaistu ūdeni, jo pārdesmit metrus garais piebraucamais ceļš izskatījās vēc vienas varenas peļķes. «Kā man iel? Labi — kā vienmēr. Cūkas veselas, kritušu sivēnu arī nav. Vienīgais «cēpe» blīja, kad

vilks, sivenmāti saplesa. Grusnais cūkas parasti vasaru atrodas laukā, tad nā ūs bija vienu nolūkojis. Mednieki pēc tam pāris nakts te nosēdēja, taču pelēcis laikam juta briesmas un tagad vairs nerādās.

Pārsteidzošs likās klusums, kas valdīja fermā. Zinu, ka pat viens ruksis var saņemt tādu iandālinu, ka ausis krīt ciet. Bet te — vīnēs simts sivenmāšu un kur tad vēl visdažādākā vecuma un lieluma sivēni... Jā, vēderi vienīm pilni, tāpēc arī tāds miers visapkārt. Tikai divi no aizgaldā izmikuši strupdegumi īonoja pa tukšājām ejām.

Anna par vīsu lielo salīmiecību ir tā galvenā atbildīgā. Bet palīgā vīnai ik dienas nāk vīrs. Vīns gan skaitās traktoriem, kurām jāapkalpo vēl dienas lopu novietnes, taču atrod laiku arī zāli sasmalcināt, cillā maisus ar spēkbarību, dara pārējos smagākos darbus. Līdzko mūžs tiek pāri piecdesmit, spēks vairs klātu nenāk, bet tikai mazumā iet Vienam grūti, bet abiem kopā — o vēl var daudz izdarīt. Varētu iu vairak, ja vien stiprāka vīnīgais «cēpe» blīja, kad

Anna par vīsu lielo salīmiecību ir tā galvenā atbildīgā. Bet palīgā vīnai ik dienas nāk vīrs.

Vīns gan skaitās traktoriem,

kurām jāapkalpo vēl dienas lopu novietnes, taču atrod laiku arī zāli sasmalcināt, cillā maisus ar spēkbarību, dara pārējos smagākos darbus. Līdzko mūžs tiek pāri piecdesmit, spēks vairs klātu nenāk, bet tikai mazumā iet Vienam grūti, bet abiem kopā — o vēl var daudz izdarīt. Varētu iu vairak, ja vien stiprāka vīnīgais «cēpe» blīja, kad

Izvairāties no patiesības...

uz biletieniem rakstīja savu at-tieksmi, lai pēc tam šī pati armija, kura «neiejaucās», piedalītos «neuzticīmo» represešanā. Treškārt vēlētāju pasēs tika jespistes zīmogs. Tam, kam tā nelīja, atkal iznāca darīšanas ar Sarkanā Armiju un tās neatnemamo saistīdalu — NKVD.

Jūs, Romanova kungs, laikam domājat, ka iejauskānās būtu tad, ja Sarkanā Armija vēlētāju kolonās par divi, ar rokām aiz galvas, ar ložmetējiem pa mālam būtu dzinusi uz vēlēšanu ie-cirknēm kā Litenes virsmiekus uz nošaušanu...

Man, žēl, ka Jums, Romanova kungs, VK(b)P asinainā pieredze ir negatīva tikai «zināmā mērā». Man, žēl, ka aplam daudzus Jūs gribat uzrādīt par Stalīna pie-māniliem. Man, žēl, ka Jūs mig-laini laujat nojaust, ka 1940. gada 14. jūnija deportācija ar tiesu un izmeklēšanu būtu gan-drīz vai apsvelcama! Man, loti žēl, ka Jūs runājat par kaut kādu sociālisma celu, ko «Latvijas darba tauta savā vairākumā iz-vēlējās» par spīti «Stalīna iz-kroplojumiem», aizmirsdams, ka vēl nesen katrs no mums varēja izvēlēties tikai to, ko Kremlī nolema.

Bet jūsu minētais fakti, ka Latvijas Kompartija reiz balstījusies uz Tautas frontes spēkiem (protams, tā bija cita «labā» fronte), liek izsaukties — nu, balstīties, tāču arī tagad! Beidziet māzoties, beidziet izdomāt neesošas gadadienās! 21. jūlijā latviešu tautai patiesībā bija sāpju, bailu un drūmestibas die-na! Atmetiet murgaino ideju par «vienoto un nedalāmo», nāciet pulkā!

Cerēsim, ticēsim, strādāsim, celsim nākotnes Latviju!

Gruvešos pārvērtās pilsētas un lauki tiešām ir atjaunojamības. Ilga Dimante, kopsaimniecības «Jersika» slaučēja

Kā veicas lopkopjiem?

Ar ko šī vasara raksturīga laukkopjiem, tas visiem skaidrs. Bet kā ir ar lopkopību? Lai rastu prieķi, kādus rezultātus, saņiegusi tuvākie kaimiņi un rājons kopumā, kopsaimniecību zootehnīki pulcējās agrorūpnieciskajā apvienībā «Preili». Lūk, galvenie rādītāji.

Galas sagādes triju ceturkšņu līgumsaistības izpildītas par 74 procentiem, valstīj realizētas par 710 tonnām vai par 10 procentiem vairāk galas nekā šajā laikā pērn.

Piena sagādes triju ceturkšņu uzdevums izpildīts par 73 procentiem, valstīj pārdots par 439 tonnām vai par vienu procentu piena vairāk nekā pērn. Arī jūlijā rezultāti liecina, ka ar pieciem un izmeklēšanu būtu izmantošanu, par minerālbarības pareizu iedzināšanu ganībās, par ūdens tirību un zelmenu daudzveidību.

Izmaiņas lopu pārraudzīšanā zemnieku saimniecībās. Ja līdz šim kontroles mērījumus izdarīja reizi gadā, tad tagad sādas pārbaudes tāpat kā kolektīvās saimniecībās būs reizi mēnesi. Sēvišķi svarīgi tas, ir tiem saimniekiem, kuri nodarbosies ar šķirnes lopu audzēšanu un piena realizāciju.

Zootehniskiem noplītni jādarbina ar ganāmpulkā atveselošanu no leikošes, pakāpeniski jāveido serologiski tīrības fermas.

L. Birzniece

Kā adata ar diegu

seliba turetos. Taču tādā gadījumā viss dzīve būtu citādāk par griezamā.

Tas galvenais pagrieziens bija 1950. gadā. Arīns ģimene dzīvoja Lietuvā, kādu gabalu aiz Klaipēdas. No turienes vinus izveda — māti, brāli, trīs māsas. Par ko? Par to, ka viniem bija trīsdesmit deviņi hektāri zemes, kas vaiga sviedros strādāja, jo turēja daudz lopu. Kad sākās kolhozo dibināšana, arī māte ie stājās kopsaimniecībā. Taču nodoklis bija uzlikti tādi, ka nōmaksāt nebija iespējams. Visu atnēma visu... Un pēc tam aizveda Anna bija pati jaunākā — tikai divpadsmit gadus veca.

Pēteris dzimtas mājas ir Rau nlešu pusē. Viniem piederēja seši desmit hektāri zemes. Un «celojums» uz Sibīriju sākās jau 1949. gada 25. martā. Izveda arī brāla ģimeni, bet tiem piederēja tikai astoni hektāri zemes...

«Toreiz mums teica, ka paliksim Sibīrijā uz mūžigiem laikiem, ka uz Baltiju tiks pārcelti turienes iedzīvotāji. Kara laikā vācieši arī veda darbaspēku uz savu fāterlandi, taču tākai jaunus un stiprus cilvēkus. Bet te nešķiroja, sabāza lopu vagonos arī mazus bērnu un nevarīgu večus. Mira mira viens pēc otra. Visas dzelzceļa malas līdz pat Tomskai ar cilvēku kauliem noklātas. Vai tad ziemā varēja kārtīgu kapu izrakti un apbedīt? Lapsas un vilki kašnāja āra...

Tur. Sibīrija arī savu Pēteri tiku. Viņš jau krīvēs, bet vieglie par latvieti saukāja. Tur dažādu tautību cilvēki bija sa dzīti, daudz baltiešu, arī moldāvu. Labi, ka vietlējie pret mūrus izturējās lādzīgi un pat željojā. Apmetāmies pie vecenites, kurai bija divas meitas un mazbērnīš. Vini novārīja kartupelus, koda pa kumosam un piestreba to ūdeni klāt. To pašu deva mums. Va sarās, protams, bija labāk... Tad strādājam uz lauka, kur mums deva pat vāpienu. Pārtikām gal-

venokārt no zirniem. Pēteris vēl tagad tos ne acu galā necleš Cletām no vitamīnu trūkuma. Reiz pienāca tāds brīdis, ka sākām zaudēt redzi, tādē kā vistas aklums piemetās. Dienā vēl varēja iztikt, bet tikko nāca krēslavairs nevarējām tūkstām. Taču pat arī Pēterim bija likai viņš kā jau virielis negribēja atzīties, ka paliek akls.

Velāk mums deva zivu ellu dzert. Līdz ar to aklums drīz pārgāja. Reizēm atkal piemetās drudzis. Temperatūra sacēlās pāri četrdesmit grādiem, tā kritāja, ka ne reizi vien zaudējām samanu. Vēl no tā laika mute atceļas hinīna garšu. Reizēm pat brīnos kā mēs abi izdzīvojām... Tik daudz jaunu cilvēku ietez aizgāja vinsaulē...

Kamēr vēl jauni, nekas. Bet tagad gan var just, ka veselība palikusi tur svešumā. Un kā nu nē, jo visu ziemu staigājām gu mijas zābakos. Te arī nekas labāks. Re, kādi visapkārt dubli, Brienam un vakaros rīvējam sāpošos kaulus.

Mūsu paaudzes cilvēki ir nereduši pie darba jau kopš māzām dienām. Bet tiem, kuri pabi juši Sibīrijā, laikam ir iepās rūdījums. Darbs mums bija cerība izdzīvot. No vietējiem iedzīvotājiem lielākā dala bija sievietes, jo daudzi virieši neatgriezās no kara. Laikam tāpēc sadāz ne turēja govīs, jo nevarēja sienu saplaut. Bet zeme tur bija brīnum auglīga. Cik reizes mēs abi neesam norunājuši, sak, ja te būtu Tomskas zemite, kā tad viss augtul... Bez mēsiem, bez kājas. Pavasarī, piemēram, izrākām ar lāpstu bedrīti, ielikām tur kartupeli, aprūsinājām, bet rudenī tur pilns spainis. Un kvieši arī labi auga, līgojās kā sienā. Vēl tagad dažārti dārzā iestādu gurķus pa Sibīrijas modei — uz mēslu čupas, lai siltums nāk. Tur citādi nevarēja — die as bija siltas, siltas, bet nakti bez vatenā nevarēja arā iziet.

Uz darbu reizēm nācās iet pat kilometrus astonus. Pulkstenu

nebijā, tācū darbu kavēt nedrik stējām. Un bieži gadījās, ka no kļuvuši galā konstatējām — MTS pulkstenis rāda tikai pieci.

1957. gadā apprecējāmies. Pēc gada jau braucām uz Latviju. Biju stāvoklī dēls un meita dzīma seīt. Arī manā mamma atgriezās no Sibīrijas, bet drīz vien nomira. Piecēsmi sešu gadu vecumā no dzīves aizgāja brālis — rūgta bija izsūtījuma maize...

Taču arī te nekāda prieka pirms gados nebija. Kad atbraucām, mūs divas nedēļas Pētera vecāku mājās nelaida, jo tur iau sešas ģimenes dzīvoja. Bet tikko priekšnieks uzzināja, ka Pēteris ir traktorists, tā trešajā dienā bija klāt, lai ejot uz vietējo elektrostatīcu par meistarū.

Māju atpirkām, bet dokumenti pār to pāzuduši. Re, pašiem savu māju vajadzēja aplikt. Tādā tā dzīvīte...

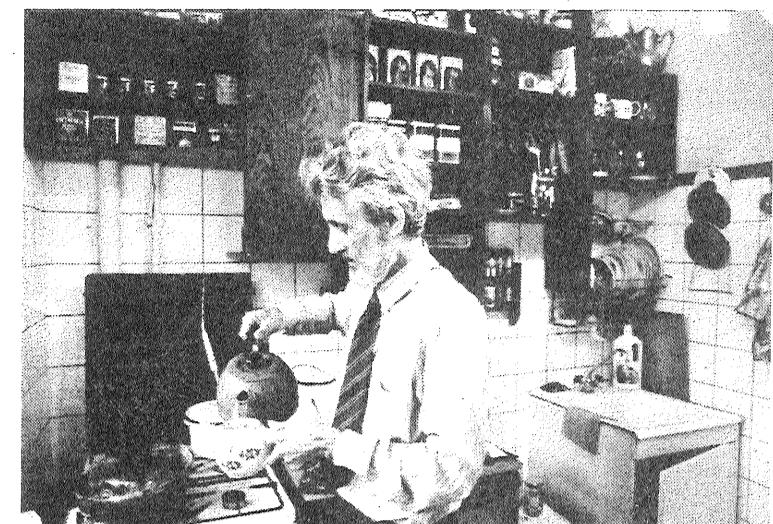
Cilvēki te labi, nevienam pāri nedara. Gods kam gods pienākās, bet priekšsēdētājs mums arī labs. Kantori, tāk daudz māju sabūvēja, lai cilvēkiem ir kur dzīvot. Tā mēs te dzīvojam un strādājam. Priečājāmies par mazbēriem, kuriem tāk loti patīk laukos, patīk fermā pie rūkumiem. Reizēm mēginām dēlu pierunāt, lai iet projām no Rīgas. Bet uz tuvākās apkārtnes jaunajiem skatoties, klust bēdīgi arī sirdi — mans vecais savā mūžā nav tik daudz snabīja izdzīris, cik vini vienā nedēļā. Bet galvenais, ka neprot un negrib strādāt. Kā tad mēs tālāk dzīvosim?..»

— Nezinu, vai tagad kāds uzreiz var dot gatavu recepti, kā mēs tālāk dzīvosim. Sirdis un sirds apzinās ir pavismācības, aicārnācas. Vieņa izeja gan ir — nemē par pamatu bērnu audzināšanā trīs liecas: mīlestību uz savu tuvako, mīlestību uz darbu, mīlestību uz zemi. Uz šī stiņprā pamata savu mūžu alzvada Anna un Pēteris Nikitini. Vienmēr kopā un viens otru balstot — kā adata ar diegu...

Lidija Kirillova

Jāņa Silicka foto

Muižniecības pēctecis

Mākslinieks Andrejs Golicins — senas un slavenas kņazu dzimtas pēctecis — nesen tika ievēlēts par muižniecības vadoni. Viņa vadītā «Krievijas muižniecības pēcteču savienība» mēģina savākt vienkopus revolūcijas iznīcināto, laika gaitā izkliedētā Krievijas kultūru veidojušā slānā atliekas.

Krievie muižnieku cienīgu tradīciju atjaunošana, plaša tēvijas vēstures materiālu, kās atrodas muižniecības pēcteču personīgajos arhīvos, vākšana un apkopošana, muzeja fondu un arhīva veidošana, izdevējdarbība..., pagaidām par šīs savienības nākošes plāniem varētu teikt šādi — aptvert neaptveramo.

Iestāties «Krievijas muižniecības pēcteču savienībā» izteikuši vēlēšanos jau aptuveni trīs simti cilvēku, kuru «uzticības rakstus» vērtīgi pēta ģeoneoloģiskā komisija. Tāpēc, domājams, ka visai drīz mēs saņemsim apliecinājumu tam, ka muižnieku pēcteči, kuri arī varu tika iestātni no sabiedriskās dzīves, — ir ne tikai plāši domājoši cilvēki, bet arī darbīgi cilvēki.

Saglabājušās muižnieku dzimtas mūsu uztverē ir pārkāptas ar romantisisku plīvuru, ko ir audusi ne viena viena krievu rakstnieku paaudze: no Turgeņeva līdz Nabokovam. No agrākā greznuma pāri ir palicis maz, «līgždas» no jauna celtas uz krāsotām, bet muižniecības gars ir saglabājies. Krievums šajā vidē ir un paliek galvenais cilvēka vērtēšanas kritērijs, devīze «Sārgā godu no jaunības» — vadošais princips bērnu audzināšanā, un pāri visam, tāpat kā agrāk, šeit ir garīgās intereses. Šajā ziņā Andreja Golicina (kurš, jāpiebilst, ir rakstnieka Olega Volkova krustdēls) ģimene ir dedzīgi uzticīga muižniecības tradīcijām. Sieva Irīna — aktrise, par meitas Mašas profesiju atliek vēl tikai minēt, jo skolā viņa pagaidām neiet. Toties mācās franču valodu — no tēva,

ATTĒLĀ: mākslinieks A. Golicins mājās.

TASS fotohronika

Tehnikas izmantošanas formas citās zemēs

- Vēršas plāšumā zemnieku saimniecību atjaunošanās process.
- Jaunie saimnieki risina daudzus sarežģītus jautājumus. Vienīs no svarīgākajiem — kur iegādāties (tas ir — sadabūt) nepieciešamo tehniku. Domājams, jaunajiem saimniekiem nebūtu par skādi iepazīties ar dažādām tehnikas izmantošanas formām, kādās pazīstamas un tiek pielietotas Rietumu fermās.
- Šim nolūkam iesakām pasekot līdzīgi angļu ekonomista M. Barketta argumentācijai, iepazīstinot ar dažādu tehnikas izmantošanas veidu priekšrocībām un trūkumiem.

Eksiste sekojošas iespējamās lauksaimniecības tehnikas izmantošanas formas: tās iegādāšanās privātā ipāšumā, izmantojot personīgo kapitālu vai bankas kredītu; iegāde uz nomaksu; kontraktu noslēgšana — mehanizētā darbu veikšanai; nomā; fermēti apvienošanās tehnikas iegādei un izmantošanai uz paju pamatiem (sindikāts).

Pirms pienemt lēmumu par to, kādu tehnikas izmantošanas veidi izvēlēties, nepieciešams iz analizēt sekojošus jautājumus:

1) kapitāls — naudas līdzekļu summa, iespējamie alternatīvie varianti tā ieguldīšanai, cik lieli būs procenti, aizņemoties vajadzīgo summu.

2) nodokļu politika — kādā veidā var ietaupīt maksimālo summu, izmantojot nodokļu atvieglojumus.

3) jauda un ražīgums — vai ir iespējams nopirkte tehnika, kura ar lielu jaudu darbojoties, nodrošinātu augstu ražīgumu.

4) izmantošanas darbietilpība atkarībā no maksimāla pieprasījuma pēc darbaspēka un darba kvalitatēs.

5) atbildība par remontu un tehnisko apkāpošanu.

6) iapatnējo izmaksu lielums.

PIRKСANA PAR SKAIDRU NAUDУ

Variantam, kad tehnika ir tavs ipāšums, ir gan savas priekšrocības, gan trūkumi. Tas dod neatkarības sajūtu un iespējas mašīnas lietot iebkurā brīdi, kaut arī var gadīties tehniskas klūmes. Apkopes noteiku mājētās ievērošana veicina mašīnu un

iekārtu darbaspēju kapinašanu. Fermētis pats var uzmanīgāk kontrolierēt darba kvalitāti nekā tad, ja ir noslēgts līgums. Arī viņš pats var uzņemt iestādu, jo tās ir iepriekšējās līgumā var izpildīt darbus cītīm. Īpatnējās izmaksas sāni gadījumā būs zemākas, jo tās ir atkarīgas, kādā platībā tiek apstrādāta ar katru mašīnu un kādos ir nominālais ražīgums. Pie trūkumiem var pieskaitīt lielus kapitālieguldījumus uz cītu, iespējams, izdevīgāku variantu reķīna, kā arī augsti procenti uz aizdoto kapitālu.

Fermētis šīnā gadījumā pašam jāseko parka tehniskajai apkopei un remontam. Reizēm nav iespējams iegādāties tāda ražīguma mašīnu, kādā gribētos tādācā darba izpildēs ātrums un ražīgums izrādas ierobežoti. Jāņem vērā iestādu iegādāties, arī lietotas mašīnas, iepāši gadījumos, kad arī līdzekļi ierobežoti. Taču tad nevajag aizmirst par iespējamām izmaksām remontam un zaudējumiem, kās saistīti ar dīkstāvēm.

DARBUZNĒMĒJA LĪGUMS TEHNIKAS IREI

Ar to tiek domātas iespējas īstermina izrēšanai uz dažām dienām vai nedēļām ar darbaspēka algodīšanu. īstermina izrēšana bez darbaspēka algodīšanās un līgums tehnikas irei uz 2—3 gadiem.

MĀSINAS UN MEHANIZATORA īRE

Daudzi darbuznēmēji rodrošinātu īsterminu. Tas ir jo vērtīgi, kad iegādājās mašīna tiek izmantota ierobežotu laiku un, pērkot šādu tehniku, iepriekš zināms, ka lielu daļu laikā tā stāvēs neizmāntota.

apnemis nomainīt, ja tā iziet no ierindas. Tāda veida drošības sajūta tiek augstu vērtēta. Fermētis nevajag meklēt lielu līdzekļus jaunas mašīnas iegādei, bet summa, kas jāiztērē par nomāti tiek izskaitīta no summām, ko apliek ar nodokli.

MĀSINAS NOMA

Māsinas parasti nomā uz 2—3 gadiem. Fermētis atbild par remontu (ja tas tiek izpildīts pēc garantijas termina beigšanās), tehnisko apkopi, apdrošināšanu rezerves daļu piegādi un nomāti tiek izskaitīta no summām, ko apliek ar nodokli.

Kompanija, kura iznoma tehnika, saglabā uz to ipāšuma tiesības, bet pēc kontrakta beigšanās var atlaut fermētis to atstāt pie sevi ar noteikumu, ka tiks maksātas ikgadējās nominālās iemaksas. Ja darījumu veic caur trešo personu, fermētis var atlaut iegādāties šo mašīnu pilnā ipāšumā.

Praksē eksistē daudz dažādu vienošanās veidu par mašīnu nomu. Izmaksas tiek aprēķinātas, izmaksot no mašīnas vērtības pāremāšanas tās nomas laikā plus procenti par kapitālu, ko kompānija kas iznoma mašīnu, ieguldījusi tās iegādei. Bieži vien sākumā tiek prasīts nomaksāt par cītriem mēnešiem uz priekšu. Šī iemaksā pēc tam tiek kompensēta ar bezmaksas nomu termina beigās. Arī summa, kas tiek ietaupīta uz nodokļu maksājumu, samazināšanās reķīna, ievērojami paaugstina nomas izdevīgumu.

Nomai ir priekšrocības, kā nav vajadzīgs liels išsakotnējais kapitāls. Mašīnas regulāri nomaina, drošība parasti nav zemāka kā tad, ja to iegādājas pilna ipāšumā. Noma atvieglo finansu perspektīvo plānošanu, jo ir zināmas turpmākās izmaksas. Fermētis ir izdevīgi saudzēt tehniku, jo pēc līguma beigšanās viņš saņem atlaidi citas mašīnas nomai.

Visā līguma darbības laikā mašīna nav fermēta ipāšums.

SINDIKĀTI

Mašīnu un traktoru parka izmantošanas sindikāti sastāv no fermētā grupas, kuras apvienojusies mašīnu iegādei un izmantošanai uz paju pamatiem. Sādu sindikātu uzdevumus ir sadalīt starp biedriem izdevīmus tehniskas iegādei un nodrošināt tās maksimālu efektīvu izmantošanu.

Sindikātu izdevīgums slēpjās arī apstākli, ka tiem ir lielākas izredzes, kredīta sanemšanai. Tāpēc katra sindikāta dalībnieka rīcībā paliek vairāk personīgā kapitāla, ko var izmantot cītīm mēriem. Sāda sistēma ir arī drošākā nekā darbuznēmēja pieaic

